

— Ինկիլթէրլաստա ինթիխապ մատ-
տեսի մեսէլէսի կիւնտէն կիւնէ քէոպի
ազամէթ իյլէմէքտէ օլուպ , վէ բէյտէր-
բէյ էհալի միթինկլէրէ թէճէմիլ խտ-
րէք ագտը միւզաքէրէ իյլէմէքտէ օլուուզ-
լարընտան , Ինկիլիզ ղազէթալարընտամէ-
սէլէյի մէզուրէնէ տայիք բէք չօդ-
պահպար կէօրիլմէքաէ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՐՇ ՏՈՒՆԻԻՑՈՒՆ

Պիր տէվլէթին գուվայի միւթէմիլէ վէ
էնգայի միւթէմիլէմիսինտէն պիրիսի, վէ պէլէթի
պիրինճիսի, իրիպարը մալիսի օլուպ, պու
իսէ, ումուրու մալիյէ վէ վարիտաթըն պիր
տողրու եօլտա ճէրէնանդնա, վէ պու տախի
շարիւր իտարէնին միսլէրի լայրզընտա, վէ
հէր տիւրիւ սէքթէ վէ խալէլտէն վիգայէ-
սիյէ, սուրէթի մութթարտա վէ սալիմէտէ
տէվրանդնա միւթէվազզըֆ օլտուղու կիպի,
տիւնուրու տախիլիյէ վէ խարիճիյէնին վագ-
թը մուայէնինտէ, վէ ֆայիզլէրինին տախի
դէմանդնտա թէյտիյէ օլունմասը, վէ վարի-
տաթ ու մէսարիֆաթ եէքտիկէրիյէ գար-
շըլաշտըրըլպ, սուրէթի սահիլէտէ թանգիմ
օլունան մուվազէնէյի մալիյէ ճէտվէլինին,
պէհէր սէնէ էնգարը ումուվիյէնէ արգ ու
իրայէ գըլըմասը, հէր քէսին մուամէլաթը
խազինէնէ վուգուֆընը միւթէլըիմ, վէ պաշ-
գաճա թէլայիտի իթիպարը մուճիպ օլուր
պիր էմրի միւսիմ տիր, իշթէ պու ճիւնէթ-
լէ պիր ատամ նուգուտը մէվճուտէսին պիր
թագըմ եօլտուգ եէրէ սարֆ իթմէքտէն, վէ
իւրուսու մուխալթարտան ոալիմ օլումա-
հան պազը կիւնա վարիտաթ թէտարիք ի-
լէմէքտէն իսէ, տէվլէթին իսրաճ իլէմիշ
օլտուղու էսհա-մտան, գուտըթ վէ իսթի-
թաւընա կէօրէ աղ չօղ ալըպ, մահֆա-
գայի իթիպարընտա հըֆղ ու թէվզըիֆ, վէ
վագթը մուայէնինտէ պունուր ֆայիզինի խ-
թիսուղ իլէ թէայիւշ իտէր - էկէրչի պա-
զը էսպապը մալիմէ վէ դայրի մալիմէտէն
նաշի պիլ ճիւմէ տէվլէթլէրին էսհամ վէ
սէնէաթը սայրէսինին ֆիհաթը պիր րատ-
տէտէ տուրմահըպ, թէնէղղիւ վէ թէրազ-
զը իթմէքտէ, վէ պունուր պիր խայի գա-
բար վէ զիհան վուգու պուլմագտա իսէտէ,
պու զիհան ումուվէ ալիտ պիր շէյ օլմայըպ,
անճագ էսհամ ու սէնէտաթ ախը ու իթա-
աընը, օթուղ պիր օնուրու հիւքմիւնէ գօյմուշ
օլան պազը միւսթէթիրանէ մախսուս կիպի
տիր - եօլտա պիր սուտէմ էսհամ վէ պիրթա-
սիս գօնսօլիտ ալըպ հըֆղ իտէր, վէ միւս-
տէթի թագաթիթի հուշուրուտա ֆայիզինի
ալմաղա իգթիֆա իյէր իսէ, ֆիհաթընըն
ինիպ չըգմասընտան օ մագուլէլէրէ պիր աղ-
ճէ զիհան թէրէթիւպ իթմէյէնէկի, վէ ֆա-
ջիզինին մըղտարը աալա թէնէզիլի իյէմիյէ-
ճէկի վարէսթէյի տէլիլ վէ պիրսան տըր -
պունուրա պէրապէր, իշթէ պազը միւսթէ-
թիրան Սալթանաթը սէնիթէնէ գաթան միւ-
նասէպէթ վէ իէալիլի օլմանան Ալմանիս
մէսէլէսինի իգհարը մաֆի իւզգամիր ինթիքեա-
րէ վէտիլէ իթթիխազըլա, ատէմի էմիլիյէթ
տըրալարընտա պունուրապ, գօնսօլիտին կիւն-
տէն կիւնէ թէնզիլի ֆիհաթընա սէպէպ օ-
լուր նէշրիեաթ վէ արաճիֆ իլանըլա, նա-
շիլի մէրամ օլտուգլարընա գանաաթ կէթըր-
մէյիպ, գօնսօլիտէնին պիւթիւն պիւթիւն
նազարը իթիպարտան սագըթ օլաճաղը, ազ-
վալը պաթըլէ վէ աթըլասընտա պունուր-
մուշար իսէտէ, պու միսիլուլարըն նէ տէ-
րէճէ մուխթի, վէ էֆքեարլարընըն նէ իւթ-
պէտէ սագըրիմ իտուկի քէշէմա ֆիվասաթ
իւն նիհար պէտիհի վէ աշիքեար օլտուղու
կիպի, կէշէն կիւն րուգնամէնէ տէրճ օլու-

նան նիզամաթ իւզէրինէ, հարաքեաթը սէ-
յիսէ վէ ազվալը սէլիֆէի մէշրուհատա պու-
լունանլար ինրայի ինթիքեարէ մէյտան պու-
լամամըշ, վէ պու ճիւնէթլէ գօնսօլիտ ֆի-
հաթը կիկիրմի սէքիզ զուրուշ րատտէսինտէ
իքէն, միւստէթի գալիլէ գարֆընտա պիւթ-
թէտրիճ օթուգ պէշէ ֆըրլայըպ, եալաշ եա-
վաշ ֆիյաթը ապիլէսինէ թէրազգը իտէճէկի
մէմուլ պունուրուտա տուր - չիւնքի, նիզա-
մաթը մէշքիւրէնի գըրաաթ վէ միւթալաա
իտէնլէրին մալիմիւ օլտուղու իւզըրէ, իշ-
պու սէքսէն իքի սէնէսի աղօսթօսու իպ-
թիտասընտան չուպաթը զայէթինէ գտտար,
ճէվլէթի Ալիյէսին միւսթագընէգաթը խարի-
ճիյէ վէ էսհամը ումուվիյէ թագսիթի օլա-
րագ, վէրէճէկի ազճէ ալթը եիւզ եիկիրմի
նէտի պին եիւզ սէքսէն եէտի քիսէնէ պա-
լիզ օլմուշ, վէ պունա գարշըլըզ օլարագ
շէրի մէքըլը իպթիտասընտան չուպաթ նի-
հայէթինէ տէկին, տախիլի սանտըզ օլմագ
իւզըրէ, Պանգայի Օսմանիէ մալիյատէթ ալ-
թը եիւզ գըրգ պիր պին իւշ եիւզ քիսէ
ազճէ վարիտաթ թախսիս վէ հալալէ գը-
լընմըշ աըր քի, պունուր նըսթընա եազը-
նը թահսիլ օլունմուշ, վէ վարիտաթը մու-
խասասայի մէշքիւրէ քէք սաղլամ օլտուղու
ճիւնէթլէ, գունուրու տախի մէվճուտի սան-
տըզ հիւքմիւնտէ պունուրուտա տուր -
Պէհանէ միւսթաճ օլմատըղը վէճէլէ,
պազը էսպապ ու ալարըղը միւթէվալիյէ-
տէն տօլաեը, ճէվլէթի Ալիյէ պիր թագըմ
ազճէ իսթիգրաղընա մէվճուր օլուպ, էկէր-
չի պունուր իշին գարշըլըզ կէօսթըրմիշ ի-
սէտէ, վարիտաթըն թահսիլի վազթը, տիւ-
նուր ֆայիլէրինին թագսիթ գէմանլարընա
թէսատիֆ իթմէմիշ օլտուղուտան, ֆայիզ-
լէր վագթը մուայէնինտէ վէրիլէմիյիպ,
պու սէպէպլէ մուամէլաթը խազինէի ճէլի-
լէ տիւշարը թէշվիշ օլտուղունտան, վէ ու-
մուրը Մալիյէնին իսլանըլա, չու սլըղուն-
սուզուղուն պէր թարաֆ իտիլմէսի է՛՛՛մմ,
վէ հէր շէյտէն ապտէմ պունուրուտան,
սայիյի իհասնվայիյի հաղըթի խիւտալէնտ-
քեարիտէ կէրէք դաթը ալիլ ճէնապը Սատ-
րագամի, վէ կէրէք սահապըրիւշ ու ըվի-
յէթտէն օլան սայիր պիլ ճիւմէ վիւքէլայի
ֆիհամ հազարաթը, պիր վագըթտան պէ-
րու, ումուրը մալիյէնին կիւզէլ վէ սաղլամ
պիր եօլտա ճէրէնանը իուսուսուտա պէղի
նուգուտը թէտապիր ու հիմմ պունուրագ-
տա օլտուգլարընտան, մուամէլաթը խազինէի
ճէլիլէ թարիպի չուրիշտէն չըգարըլըպ, պիր
մէճրայի սահիլէ վագ, վէ պունուրու տօլա-
եը հէրքէս պիր գաթ տահա էմին վէ միւթ-
մէլին իւզ գալալ իտիլմիշ, վէ հէր սէնէ մար-
թըն իպթիտասընտա, Մալիյէ Նէգարէթի
ճէլիլէսի թարաֆընտան իքի գըրմ իւզըրէ,
մախսուսա պիր գայիմէ ճէտվէլի եալիլըպ,
պունուրա ճէվլէթի ալիյէսին օլ սէնէսին
ալարընա գատար թէլէտիյէ իտէճէկի իսթիգ-
րագաթը խարիճիյէ ֆայիլ վէ ըէս էլմալը
մըգտարընըն, վէ խուսուսաթը սայիլէնին ի-
րայի վէ թէրգըրիմ օլունմասը ուսուլի իթթի-
խազ պունուրուտա օլուպ, անճագ կէլէճէք
սէնէ մարթընա գատար, պու խուսուսուտ
թէվզըթը ինթիգարը ումուվիյի մուճիպ օլ-
մամագ, վէ հէրքէճէ էմիլիյէթի գալալ հա-
ալ իտիլմէք իւզըրէ, պու պապտէ տախի իգ-

տամաթը վաֆիրէ ինրասընա հիմմէթլէ, հէ-
ման պիր գաշ կիւն գարֆընտա իգթիգա ի-
տէն գայիմէ ճէտվէլինին թանգիմ վէ նէշ-
րիյէ, մալիւմաթը թամմէ իթա պունուրուտ-
ճաղը մուգարրէր պունուրուտա տուր -
Իշթէ ումուրը մալիյէ պատէզին չու իս-
լանաթ վէ նիզամաթ տայիլէսինտէ տէվր էյ-
լէտիկի թագսիթտէ, եազըն վագըթտա վա-
րիտաթ մէսարիֆտէն ֆաղա պունուրուտան
պաշգա, իշլէրին տախի եօլունտա ճէրէնան
իտէճէկի մէճմուլ վէ միւսթաղըր պունուր-
մուշ օլտուղունտան, պու պապտէ ճիւմէլի-
լէ պէրապէր եէքտիլ վէ եէքէպան օլարագ,
տուպի էֆգայիլի էյեամը էօմր ու իգպալը
ճէնապը Թաճտարիեի եատ ու իէքրար էյլէ-
տիկիմիզ կիպի, կէրէք Զաթը մէալիսիմաթը
սատարէթվէնահիե, վէ կէրէք վիւքէլայի
ֆիհամ հազարաթընա պիլխասսա արղը
շիւքընսիյէթ իտէրիլ - ճէրէթ -
Մէտրիֆի ումուվիյէ մուհասսէպէ
քեաթիպի իգթէթուլ Նաշիա էֆէնտի
եէ իւթպէի սանիյէ սընըֆ էվլէլ միւ-
թէմայիլի -
Տիւանը Հիւմայուն գալէմի միւսիմ
մէ-նէվիսանընտան իգթէթուլ Բիֆաթ
պէյ էֆէնտիե իւթպէի սանիե սը-
նըֆը սանիիսի -
Տիւանը Հիւմայուն գալէմի միւսիմ
նէվիսանընտան իգթէթուլ Զիյա պէյ է-
ֆէնտիե իւթպէի մէվքիւրէ -
Մէքթուպիի սատըր ալի իսիւլաֆա-
սընտան իգթէթուլ Մէհէմմէտ Բիւշտի
պէյ էֆէնտիե իւթպէի մէվքիւրէ -
Փարիտանէ միւտիրի իգթէթուլ Իպրա-
հիմ էտհէմ պէյ էֆէնտիե իւթպէի
մէվքիւրէ -
Զէճիլի միւտիլիլի վիրան-շէհիլ
գայիմագամը սապըզ իգթէթուլ էմին է-
ֆէնտիե թէվճիս վէ իհասն պունուր-
մուշ տուր -
Ալտըղըմը մալիւմաթա կէօրէ,
Հօլասան վարգապէտ մահը հալին իպ-
թիտասընտա ինգալէտէն եօլա չըգմըշ
տըր - տիմէք տիր քի պիր գաշ կիւնտէն
պունուրա օլաճագ տըր -
Մարապէտ Գաթիլ հագգընտա
ալտըղըմը տիգգաթա շահան մալիւ-
մաթիւրը եալըն պիլտիրիլիլ -
Գանէա, 9 սեպտեմբեր -
« Հիւքիւմէթ թարաֆընտան Բուճ-
լարըն ճէգըրէյի թէրք իթմէլէրինէ միւ-
սաստէ օլունմասը իւզէրինէ, հէր քէս
տիւշարը իսէվիլ ու հիւսա օլուպ, չօգ-
լար գալըղար իլէ կէմիլէրէ թաշընմա-
եա պաշամըշար տըր - Բէթիմօտան կէ-
լէն Ալաթիւրի վարօրուտա եէտի սէ-
քիզ եիւզ քիշի կէօրիւտիւկիւ կիպի,
Բաթըրի նամ էուսան վարօրուլա տուրի
օլ մըգտար մէհաճիլին իսկէլէմիզէ կէ-
տիլէրի կէօրիւլիւշ տիւր - մէրգուման
սօնրաքի մէհաճիլիէր էթրաֆ քէօյլէրին
սէքէնէսինտէն տիրէր - Ուֆագ թէֆէք
եէլքէն կէմիլէրիլէ հէր կիւն թաշը-
նանլարտա պունուրուտան պաշգա տըր -
Ճէգըրէտէն շիմօրիյէ գատար պըրագըպ

կիտէնէրին սայրսը սէքիզ օն պին նու-
Ֆուսա պալիզ օլմուշ տուր :

« Պագաթ էկեր հէր քէսին հիծրէթ
իտէճէք գօլայլըղը օլմուշ օլսա իտի , մէ-
հաճիլէրին սայրսընրն տահա պեհաւոն
արթաճաղընտա շիւբհէ եօգ իտի : Տէ-
նիզտէն ուզապ գաշանլար տաղլարա չէ-
քիլմէքտէ տիրլէր :

« Մահը հային 6 սը կիծէսի Բլաթա-
նաեա սիլահ վէ միւհիմմաթ իկրաճ օ-
լունմուշ տուր : Օսմանլը վաթօրլարը գօ-
մանտանլարը հէր նէ գատար ճէզերէեի
ապլօգա իթմէք իտտասընտա կէզմէքտէ
իտիլսէլէրտէ , կիլլիճէ տօլաշմագտա օ-
լան Եռնան ճէնք գուրսան վաթօրլա-
րընտան հիշ պիլիսինի թուլթամմաշլար
տըր : Էկեր ճէնուպ թալաֆը լիմանըն-
տա գալմըշ օլսալար տահա իսի եաթմըշ
օլուրլար իտի : շիւնքի հիշ տէյիլ իտէ ,
սարֆ օլունան քէսիւրիւ գաղանմըշ վէ
Սէրիկօ իլէ Սէրիկօթթօեու կէօզէթմիշ
պուլունուրլար իտի :

« Սէյլէնտիկինէ կէօրէ րէթիմօեու
թէլը իտէն թիւրքլէր , չէ հրտէն պիլ սա-
աթ մէսաֆէտէ օլան Ասիտօթուլօ նամ
քէօյէ նաղլ իթմիշլէր , վէ մալ սահիպ-
լէրինին մահսուլաթընա մէտտի տէսթի
խասար իյէմէք իսթէմիշլէր իտէտէ , մէզ-
քիւր քէօյիւն Բուժ սէքէնէսի իպրազը
մուխայիֆէթ իթմիշլէր տիր : Պուլուն
իւզէրինէ թիւրքլէր րէթիմօեա տէօն
միւշլէր , վէ հիւքիւմէթին էմրինի տիւ-
նէմէյէրէք սիլահլանմըշլար , վէ թէքրա-
լէն մէզքիւր քէօյէ կիտէրէք հիւճուժ
իյէմիշլէր , վէ Բուժլար մէյտանը միւ-
տարէպէտէ պիլ գաշ ճէսէտ պրքազա-
րագ ֆիլարէ եիւզ թուլթմուշլար , վէ
քէօյտէ եաղմաեա կիթմիշ տիր :

« Մահը հային 7 սինտէ Էրիթրօթի
ազալարը , ահմանմէլէր վէ շարթնամէ-
լէր ահքեամընճա , Տէվլէթի ալէյէ թէ-
պալիէթինի թէլը իլէ (գա՛նդի ահտ-
նամէ վէ գա՛նդի շարթնամէ տիր պուլնլար
պէհան գըլընմամըշ տըր) , հէմ ճինս էրի
օլան Եռնան հիւքիւմէթինէ թապի օ-
լաճաղարընը , վէ Գանտիա ճէզերէսինին
տիւզճէ Եռնան մէմալքինէ իլալէսինի
արգու իթմէքտէ օլուղաղարընը գօնսօ-
լօսլարա խապէր վէրմիշլէր տիր :

« Հիւքիւմէթ թալաֆընտան շիմօթիէ
գատար գուլվէյի ապէրիյէ իսթէմալի-
նէ միւպաշէրէթ օլունմամըշ տըր : Լա-
քին պուլունտան սօնրա նէ թարիգ թու-
լաճաղընտա , էմրի իթիտալ տայիթէսի
թէճալուզ օլունմամըղճա սէյլէնէմէյէ-
ճէք տիր :

« Պէնճէ Էրիթրօթի ազալարընը պու-
իլհարը մէրամտան մագստէլէրի , քէն-
տիլէրի ֆէնա հալտէ պուլունտուգտան
պաշգա , գըշ տալի եաղլաշմագտա օլուղ-
աղունտան , քիւլ իւմիտլէրինի Էվրօպա
տէվլէթլէրի մուլվէնէթի իւզէրինէ վազ
իթմէքտէն իպարէթտիր : Հալպուլ քի շիւ-
տիլէ գատար , Բուսիա գօնսօլօսուլունտան

մահտա գօնսօլօսլարըն քեաֆֆէսի քէմալի
պիթարաֆի իթթիսազ իթտիքտէն պաշ-
գա , սուլէթի գահիլէյէ նազարէն , մէզ-
քիւր պիթարաֆըգ հալինտէն չըգմա-
լարը տալի մէմուլտէն տէյիլ տիր :

« Սէյլէնտիկինէ կէօրէ , վաֆէ վէ
Արմէնսա ճիլարլարընտա իսքեան իթմէք-
տէ օլան ապաքիլի Մըսլիյէ պիլ աղաճ
իւզէրինտէ պիլ Եռնան պանտէրասընըն
թէմէվիւճ իթմէքտէ օլուղաղուն կէօր-
մէլէրի իւզէրինէ , չէ հիլմիլ Էթրաֆըն-
տա չատրրլար ալթընտա պուլունտան սա-
եիլ թազըմ Մըսլըր ապէրինտէն իմտաւ
իսթէտիքլէրինտէն , ապաքիլի մէրգուլմէ
չալըլարընը վէ էշեայի օալիլէրլէրինի
թէլը իլէ իմտաւ գօշմուշլար տըր :

« Քեաֆֆէյի էհալի Մուսթաֆա
բաշա հազրէթլէրինին մուլտալէթինէ
միւնթազըր պուլունմագտա օլուլ ,
թիւրքլէր բաշայի միւշարիլէյհին սաթ-
վէթ ու գուտրէթինի պիլտիքլէրինտէն ,
անիտէ Բուժլար իւզէրինէ հիւճուժ իլէ
թար ու մար իտէճէկի թէսալվուրլալ
սարֆը էզհան իթմէքտէ , վէ Բուժլար ի-
սէ մուղայիլի օլարագ , պաշգա տէֆիա
եաթըրը կիպի , փալա սայէսինտէ իլէ-
րուտէ պուլունանլարը էլտէ իտէճէկինի
տիւշիւնմէքտէ տիրլէր :

« Իհթիմալ տըր քի , շու իսթիլարտէ
րիշտէֆ օլանլար , տապքիլի Ծահանէ
գուլվէթինէ մուգալմէթ իտէմէյէրէք
թէլէթ օլաճաղարը գօրղուսուլունտան նա-
շիտիւշարը մէյեուսիյէթ օլարագ սիլա-
հա տալմանաճաղար տըր , վէ օլ վազըթ-
տա նէ՝ նիթէճէ հապը օլաճաղընը քէշֆ
իթմէք էմրի տիշլար տէյիլ տիր :

« Չանն իտէրիմ քի , պու իսթի-
լալ Մուսթաֆա բաշա հազրէթլէրինին
մուլտալէթլէրինէ գատար տալի տէ-
վամ իթմէյէճէք տիր : վէ պու պապ-
տէ ալէլիլէրիմ շու աթիտէքլէր տիր :
Եթօյլէ քի Բուժ էհալիսի , էրիթրօթի թա-
րաֆընտան վատ օլունտան իմտաւ ու մու-
ալվէնէթլէրին էվհամ նէվինտէն չէյլէր օլ-
ուղաղարըն կէօրմէքտէ տիրլէր : Էն գի-
եաւտէ նուֆուղ քեարլարտան օլան հաճի
Միխալի , մուալիսէրէն էհալիյի թահ-
րիք իթմէք նիյէթիլէ պիլ քէօյէ կիթ-
միշ , վէ պիւլիւք պիլլիւք իւմիտլէր վէր-
տիքտէն պաշգա , ֆիլան եէրտէ , քէնտի-
լէր իշին կէօնտէրիլմիշ օլուղաղուն հալտէ
խայիճէ գուրչուն վէ պարուլ վէ միւհիւ-
մաթը սայիլէ պուլունտուղաղուն միւթ-
տէլմիշ տիր : Պուլուն իւզէրինէ էհալի
հիսապա չըգըշտըգտա , քէօյ պաշընա եա-
րմօգգա պարուլ թիւշտիւկիւնիւ կէօր-
միւշ , վէ հաճի Միխալիյէ շու աթիտէ-
քի ճէվապը վէրմիշ տիր : « Պէյլէ հիշ նէ-
« վինտէն օլան եարտըմլարա կիւվէնէրէք
« պիլ սիզին արգանդտան կէլմէյիլ ,
« կիտինիլ քէնտի իշինիլէ , վէ պիլլէ քէն-
« տի գուլվէթինիլէն մաֆէվգինտէ պու-

« լունան պիլ խուսուստա րէհպէրլիյէ
« չըգըշմագտան վազ կէլինիլ :

« Հաճի Միխալի րէք մահպուն ու միւ-
քէտտէր օլուղաղուն հալտէ կէրի տէօն-
միւշ տիր : » Գուլէ « Օրէն :

Կիրիտ հազընտա պաշգա հալա-
տիպէր տալի վար իտէտէ , պու կիւն
եէրիմիլ միւսաւտէ իթմէտիլինտէն եա-
լընա թէլը իտէրիլ :

— Մանգուլմէմիլիյէ 141 ինճի նիւսիւ-
սինտէ , Հասուլուն հազրէթլէրինին կա-
թուղիկոսուլագ գուրաթը գաղանմըշ օլ-
ուղաղունտա պիլտիլմիշ իտիք : տիւնքի
կիւն Մէճմուա պիլ իլալէ նէյլիլէ , մէզ-
քիւր հալապիսի թաստիլ իթմիշ օլուղ-
աղունտան պինն տէրճ իտէրիլ :

« Կէլէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւ վա-
րիտ օլան պիլ թէլէկրաֆ խապէրինէ
նազարէն , ճէպէլի Լիպանանտա Ձըմմար
կաթողիկոսարանընտա ճէմ օլան Էրմէնի
Գաթօլիկի միլլէթի փիսգոպուլարը պիլ
իթթիֆագ սէմահէթլու Հասուլունտան
նախագահ հազրէթլէրինի տօգուղուն-
ճու Պետրոս նամը իլէ կիլիկիա Պատրի-
արքը վէ կաթողիկոսուլ ինթիլապ իլլէ-
միշլէր տիր :

« Մուճիպինճէ քէյֆիյէթ Պապը-Ա-
լիյէ տալի թէպիլ օլունտուգտա , ին-
թիլապը մէզքիւր պիլիֆթ իսար թահ-
սին պուլունլուն , վէ միլլէթտէն տա-
լի պիլճիւմլէ մէմնտտարանը րուհանի-
յէ վէ րուհսսա վէ միլլէպէրան րէօմի
թէպիլք վէ թէհնիկէթէ միւսարաթ
իլլէմիշլէր տիր :

Միլլէթճէ հէր պիլլիք ինտիլիդ
մուգատտէս , վէ միլլէթին ֆէյզ ու
խայլընա պիլ տէլալէթի սահիհէ աւտ
օլունտուղունտան , միլլէթին րիեասէթ
վէ հիւքիւմէթի րուհանիյէսինին պու-
լվէճ իլէ նախագահ հազրէթլէրինին
եէտի լիեագաթլէրինէ թէֆվիլինի պիլ-
լէր տալի աճիլանէ թէպիլք իտուպ ,
մէմուլու գալիմիլ պու տուր քի , պէյ-
նէլ միլլէթ գահիլ օլան պազը թէֆէր-
րիւգաթը րուհանիյէ վէ տիւնեվիկէ ,
իշ պու կաթողիկոսուլագ ֆիւրսիի ճէլիլ
րէվաղը իլէ քիւլլիյէն վէ քեամիլէն
մահվ օլուպ , միլլէթ րուհանի հիւքիւ-
մէթինին մաղպուլ իլլէթինտէ , իտարէի
տիւնեվիկէտի հազընտա տալի պիլ
էֆնիլլէթի գալիլէ պուլուպ , րուհ վէ
գալպ պիլ րատտէտէ մէսրուր վէ մէսուլ
օլուր :

ՄԻՔԱՅԷԼ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆՑ

Թիֆլիզի Հայկա՛ն Աշխատանքն ամ-
սազրին մէջ կը կարգանք հետեւեալ գու-
ժալի լուրը :

« Միքայիլ Նալբանդեանը վերջացրեց
իր կեանքը ապրիլի 13 ին : Մի մարդ
պահեսցաւ հայկական աշխարհից
կարճ եղաւ նալբանդեանի օրը , բայց

անխորհուրդ չէր դա հասկացող Հայերի համար ։

Ա՛հ , Սիպերիայի սառնամանեաց պէտ ջուրտ են այս խօսքերը , ինչպէս են պըշ գալի եւ դիւաշուէն Երեւան մէջ գրուած դամբանական մաղթանքը այս աղետալի կորուստին վրայ . . .

Իր կեանքը ուսմանց եւ գիտութեանց նուիրող ուսումնական մը , իր հանձարը եւ գործունէութիւնը Ազգին օգտին հա մար անդուլ գործող ազգասէր մը , իր անզուսպ եւ առնչ գրչով՝ արմատացած զեղծումները , նախապաշարութիւնները եւ մոլութիւնները իսպառ ջնջելու համար աշխատող Հայասէր մը , Ազգին տունը փը լող վասակները մի առ մի ցոյց տուող , անոնց զբաւրտութիւնները փոշի դարցը նաղ քաղաքագէտ փաստաբան մը , ճշմարտութեան եւ ազատութեան համար հոգի եւ շունչ տուող գործօն իմաստա սէր մը , վերջապէս Նոր-Նախիջեանի մանկուոյն համար քառասուն տարիէ ՚ի վեր կտակեալ դումար մը ազատելու նը պատակաւ , իրրեւ ազգային երեսփոխան Ռուսիայէն Հնդկաստան , Հնդկաստանէն յԱնդրիւս կայծակի արագութեամբ վազող եւ անհնարին տառապանք կրելէն ետեւ իր ձեռնարկութիւնը ՚ի կատար հանելով՝ քանի մը տարի առաջ առօք փառօք Նոր Նախիջեան դարձող բարերար պատանի մը Սիպերիայի մէկ ամայի խորշը յանկարծ կը վախճանի եւ Հայկազուն մեր մէ ջէն մարդ մը պիտեցաւ կրսէ . . . եւ Երեւան անոր դիակին առջեւ իջնալ . . . ի՞նչ սառնութիւն . . . ի՞նչ դժոխային ժրպիտ . . .

Ձէ՛ մարդ մը չէ պիտեցաւ , Կրեւ մը չըն կաւ Հայոց աշխարհէն , Կրեւ մը չէ Կրեւ չի գտաւ , ինչպէս ժեզուիթաբար կակնարկէ Պ . Չամուրճեանը , այլ Հա յաստանի տխուր հորիզոնին վրայ փայլող աստղ մը մարեցաւ Նալպանդեանցի մահ ուամբը : Նալպանդեանցը չէր այն մար դերու դասէն որ կենաց ստորին աստի ճանին վրայ կը սողան , եւ ինչպէս որ ե կան այնպէս կը դառնան ՚ի հող առանց ապրելու բարոյապէս եւ մտապէս :

Բայց ո՞ր Հայը կզգայ այսօր այս մեծ մարդուն արժէքը , ո՞վ պիտի նկարագրէ անոր կեանքը , գործը եւ մահը , ո՞վ պի տի վերցունէ այն վարագոյրը , որով ծած կրուած են անշուշտ Նալպանդեանցի կե նաց վերջին տարիներուն տանջանքը , ո՞վ պիտի պահանջէ անոր դատապարտու թեան պարագաները գիտնալ , եւ քննել այն վճիռը , որով յաքսոր գնաց : Այս պաշտօնը ընդհանրապէս բոլոր ազգին եւ մասնաւորապէս Ռուսաստանի ճշմարիտ Հայոց կը վերաբերի , վասն զի Նալպանդե անցի հանձարը բոլոր ազգը կը գրկէր , վասն զի այս կամ այն կուսակցութեան

մարդ չէր նա , այլ ընդհանրութեան : Սակայն ինչպէս Աբովեանը եւ իր մահը անյայտ եւ անվրէժ կը մնան նոյնպէս կը մնան անդ եւ Նալպանդեանցը եւ իր մահը մութին մէջ մեծագոր Տէրութեան մը Զորահր :

Եթէ մեր ստացած տեղեկութիւնները Նալպանդեանցի դատաստանին , անոր թշնամիներուն լարած դարաններուն վը լայ ստոյգ են , Ռուսիոյ կառավարու թիւնը անոր դատապարտութեամբը բու լոր Ազգը ՚ի խոր խոցած եւ Հայ երիտա սարգութեան սրտին մէջ առելութեան եւ վրէժխնդրութեան անշիջանելի կայծ մը ձգած է : Հետեւապէս Նալպանդեան ցը մեռած չէ , եւ ահա ձայն կարձակէ Սիպերիայի խորէն :

« Ազատութիւն , գոչեցի , թող որոտայ իմ գլխին
« Փայլակ , կայծակ , հուր , երկաթ , թող դաւ ղնէ թշնամին .
« Ես մինչ ՚ի մահ , կախաղան , մինչեւ անարգ մահու օրէն ,
« Պիտի գոռամ պիտի կրկնեմ անդադար , ա զատութիւն » ,

Այս վսեմ եւ սպառնալից գոչումը , որ Նալպանդեանցի կենաց եւ մահու բու լոր խորհուրդը կը պարունակէ , իր մա հարձանին վրայ պէտք է արձանագրել ինչպէս որ պէտք է դրոշմուի ամեն Հայ սրտի մէջ իբրեւ նուիրական կտակ մը , որուն գործադրութիւնը ապագայ սե բունդին յանձնուած է :

Արդարեւ սկզբունքի մը համար մեռ նիլ գեղեցիկ է , եւ այս տեսակ նահա տակութեան արդիւնքն է եւ պիտի ըլլայ միշտ մարդկային ազգի յառաջագիմու թիւնը , քանի որ նիւթական կոշտ զօ րութիւնը թումբեր կը կանգնէ ժամա նակիս յառաջագէտ հասանքին դէմ , սա կայն այս մահը , այս չարչարանքը պէտք է հանդիստպէս կատարուի , պէտք է որ նահատակը խաչը կռնակը առած՝ Գող զօթայ լերան դադաթը ելիէ եւ այն տեղ խաչուի . . . եւ ոչ թէ չորս պատի մէջ , Սիպերիայի անհպելի սառերուն մէջ իբ րեւ ոճրագործ աւաղակ մը տանջուի : Ի՞նչ օգուտ . քաղաքակիրթ դահիճը որ չափ անագորոյն , նոյնչափ եւ վարպետ է , եւ մինչդեռ դաշոյնը դադոնագողի ան մեղին սիրտը կը խօթէ դողդոջալով աչ քը ետին կը դարձնէ ու ախանջները կը դոցէ , որպէս զի անոր աչաց ճառագայթ ները չի տեսնէ , անոր սրտաշարժ խօս քերը չի լսէ , չի վարանի , չի վրդովի եւ իրեն հետ չի վրդովին նաեւ հանդի սականները եւ արդարութիւն ու վրէժ խնդրութիւն չի գոչեն . . .

Դարձեալ այս զգուշութիւնն ալ մա մուլին տիրապետութեան ժամանակ ա նօգուտ է : Վկայ Լօնտօնի ուսուցիչն Զա

Կիլ լրագիրը , անօգուտ է այո՛ , վասն զի եթէ Նալպանդեանցը Աբովեանին պէտ անբեւոյժ լինէր անգամ , ազատասէր գը լիջները չի պիտի դանդաղէին անոր նա հատակութեան պարագաները փնտռել , յերեւան հանել եւ հռչակել , ինչպէս որ այսուհետեւ երկարօրէն եւս պիտի հրու չակուին անշուշտ եթէ ոչ ՚ի Ռուսաս տան գէթ այլուր , վասն զի Նալպանդե անցը ինչպէս կենդանութեան ատեն նոյնպէս մահուանէն ետեւ պիտի գործէ Ազգին մէջ , քանի որ շղթան եւ սուրը չեն կրնար կաշկանդել եւ սպաննել այն լուսատու զաղափայները , որոց հռե տոր կանգնեցաւ նա , եւ որոնք իբ րեւ ամպրոպային փօթորիկներ կորոտան թագադիր բռնաւորներու գլուխներուն վրայ , մինչեւ որ փայլակն ու կայծակն պայթին եւ թագ ու գլուխ այրին տա չորին , վասն զի Նալպանդեանցը հաւատքի մը համար , ճշմարտութեան եւ ազատութեան հաւատքին համար զոհ ընկաւ , եւ այն որ հաւատ մ'ունի , ինչ պէս որ Ժ . Ս . Միլ կրսէ , գորութիւն մ'է ընկերական , որ մինակ շահ ունեցող ին նուսուսուինը անձերու ոյժին կը հաւա սարի , վասն զի (Պ . Միլին խօսքերն են) այն օրը որ Երուսաղեմի մէջ առաջին մարտիրոսը քարկոծուեցաւ . . . ո՞վ կրնար երեւակայել որ քարակոծ եղող մարդուն կողմը այն ժամանակ ընկերութեան մէջ ամենէն զօրաւոր իշխանութիւնն էր . . . մի եւ նոյն եղանակաւ Վօրման ժողովին մէջ Վիթեմպերկի վանական մը ընկերա կան գորութիւն մը դարձաւ , որ Սալանիոյ կարօլոս Ե . ին եւ նոյն վայրը գումարուած բոլոր իշխաններուն զօրութեանէն գերա գոյն էր . . . Արդ Ռուսիոյ կառավա րութիւնն ալ շահ մ'ունէր Նալպանդե անցը նահատակելու , Նալպանդեանցի ազատական հայրենասիրութիւնը անգա դար հրաւեր մը ունի կարգալու մեզ եւ Ազգը նուիրական պարտք մը կատարե լու . . .

ԹԱՏՐՈՆ ԱԶԻԶԻԹԷ Մ . ԲԱԶԻԻ
ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՊԱՂԱՐ ՊԱՇԸ
1866 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ . 8 ԺԱՄ 21-3
Ի ՆՊԱՍՏ Պ . Թ . ՎԱՐԴՈՎԵԱՆԻ
ԼՈՆՏՐԱՅԻ ԱՇՏԱՐԱԿԸ
Ներկայացման կանոնաւորութեանն ու չը քեղութեանը արդէն ամէն հոգ ու խնամք տարուած է եւ կարեօք չափ արգոյ ազգային ները գոհ ընելու համար երբէք աշխատու թիւն պակասած չ'է , մինչեւ անգամ խաղէն դուրս արգոյ հասարակութեան խիտ հաճելի տեսարաններ պատրաստուած :
ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Թ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ
ԳԵՏ-ՕՂԼԵՏԱ ՏՈՂՐՈՒ ԹՈՂԱ , ՅՕՐՕՐԱՅ ԱԳՏԱՂԼԵ
ԳՐԱՏԷՐԼԷՐ ԳԱՐԵՆՏԱՅԱ ՆԻՍԷՐՈ 519 :